

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС. СІМЕЙНЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

УДК 347.77/.78(477)(094.8)
DOI: 10.32342/2709-6408-2024-1-8-5

ЄВГЕНІЯ ЛИТВИНЕНКО,

*PhD зі спеціальності 081 Право,
викладач-стажист кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства ННІ
права Сумського державного університету (м. Суми)
ORCID: 0000-0002-4735-3722*

КАТЕРИНА ЯНІШЕВСЬКА,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
та судочинства ННІ права Сумського державного університету (м. Суми)
ORCID: 0000-0002-3648-5543*

СВІТЛАНА ЛЕЛЕКА,

*студентка II курсу бакалаврату ННІ права
Сумського державного університету (м. Суми)
ORCID: 0009-0000-4966-7509*

ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ: МАТЕРІАЛЬНИЙ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ АСПЕКТ

У сучасних реаліях України дослідження проблеми захисту прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України, де увагу звернено на розгляд останньої крізь призму матеріального та процесуального аспектів є актуальною та нагальною. Переважна частина українців залучена до осередку інтелектуальної власності, котрих відштовхує його низький рівень захищеності. Більш того, іноземні інвестори теж схвилювані з цього приводу, що, як наслідок, зменшує обсяги зарубіжних інвестицій. Вирішення проблем захисту прав інтелектуальної власності сприяє забезпеченню стабільності на загальнодержавному рівні, яке важливе у повсякденному житті, а особливо під час воєнного стану. Проведено аналіз, що питання нормативного врегулювання захисту права інтелектуальної власності, приділяється увага не лише в Україні, а й в інших країнах світу, де процеси кодифікації мають певні відмінності, але у вітчизняному законодавстві воно є менш виокремленим, аніж, наприклад, у держав-членів ЄС. Останні, у такий спосіб, доводять його важливість у контексті отримання прибутку. Безмовно, вітчизняний інститут має як позитивні, так і негативні особливості, у результаті чого, визначено негативні

аспекти, що, на сьогодні, переважають, проте, ураховуючи порівняння цього інституту крізь призму плину часу, його ефективність певною мірою прослідковано. Отже, беручи до уваги нищівні дії Росії, право інтелектуальної власності можна охарактеризувати як здатне витримати великий тиск. Закцентовано увагу на відмежуванні суміжних прав і вдосконаленні класифікації розглядуваного права з метою виключення хибних отожднень між останніми. Визначено створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності нагальною потребою для покращення рівня охорони шляхом створення конкретного судового органу, який буде краще ерудованим у розв'язанні відповідних спорів. До того ж, досліджено необхідність у заохоченні суддів підвищити компетентність у даній сфері. Зроблено висновок, що для вітчизняного інституту права інтелектуальної власності потрібне перейняття кращих іноземних практик, але без суцільного викорінення українських законодавчих особливостей. Дане узагальнення здійснено через доктринальну неможливість вилучення довготривалих напрацювань, заснованих на врахуванні відмінностей українського суспільства, і тому недоцільним є застосування виключно загальних правових структур.

Ключові слова: Вищий суд з питань інтелектуальної власності, кодифікація, міжнародний досвід, право інтелектуальної власності, проблеми захисту, Цивільний кодекс України.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення, кардинальні зміни в суспільстві закликають до утворення нових інститутів, зокрема права інтелектуальної власності, котре є невід'ємною складовою законодавчої бази не лише в Україні. У нашій державі найбільш суттєве відображення даного інституту сформовано в цивільному законодавстві. Більш того, у багатьох країнах-членах ЄС інтелектуальне право власності виокремлено в окрему галузь. Виходячи з такої суттєвої різниці в формуванні цього права, у науковців виникає багато дискусій і детальних досліджень з даного приводу, адже для вітчизняної правової системи нагальним є вдосконалення розглядуваної сфери, спираючись на поставлену вимогу Європейського Союзу щодо належного захисту права інтелектуальної власності. Проте після ґрунтовного вивчення досить дискусійної проблематики, останнє можна частково узгодити. У загальному розумінні матеріального й процесуального аспектів, проведених крізь призму цивільного законодавства України, перший виступає здатністю фактичного гарантування виконання суб'єктивного цивільного права, а останній – можливістю дійсно втілити право захисту даного інституту. Таким чином, постає потреба у визначенні особливостей, котрі утворюють недоліки для достатнього обсягу захисту цивільного законодавства в контексті прав інтелектуальної власності.

Актуальність розглядуваної тематики, зумовлена нерозривністю інституту права інтелектуальної власності з економічним становищем. Така закономірність дійсна для держав з базовим ступенем розвиненості. В умовах воєнного стану, належний рівень захисту права інтелектуальної власності має всі шанси бути найбільш прибутковим, адже він вже набув характерні для цього нариси. У подальшому покращенні даного інституту, Україна матиме можливість змагатися за провідні місця світового рівня. Введення нових підходів і стандартів важливе для досягнення поставлених цілей перед нашою державою, особливо з урахуванням тверджень, що неодноразово доводять наявність в Україні відповідних підвалин щодо перспективності з цього приводу. Крім того, не варто нехтувати раніше створеними структурами чи нормативними приписами, бо останні є доречними та ефективними, тим паче, після втілення певного спектру коригувань, котрі наблизять право інтелектуальної власності до тенденції ідеалу.

Стан дослідження. Проблеми захисту прав інтелектуальної власності, розглядаються багатьма вітчизняними науковцями під різними кутами та з різноманітними тематичними контекстами. До того ж, невід'ємною складовою у виявленні недоліків щодо охорони права інтелектуальної власності в Україні є порівняння вченими успішних міжнародних практик, зокрема Європейського Союзу. Серед них детально вивчили дану тематику наступні науковці: В. Дмитренко, С. Назаренко, Д. Майстро, П. Перерва та інші. Кожен з них здійснив вагомий внесок для покращення рівня захисту права інтелектуальної власності, і, як наслідок, підтримки державної економіки. Ураховуючи активні зміни, націлені на досягнення результату курсу Євроінтеграції, обов'язковим є належна захищеність такого права, тому нагальність розв'язання

цього питання, сприятиме поширенню даної тематики як затребуваному предмету наукового інтересу серед вітчизняних авторів.

Метою статті є виявлення та ґрунтовне дослідження проблем захисту прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України, як за матеріальним, так і процесуальним аспектами, а також віднайдення ймовірних шляхів вирішення виявлених недоліків.

Виклад основного матеріалу. Світові зміни в питанні інтелектуалізації торкнулись українського законодавства, що призвело до великої кількості позитивних тенденцій. Проте наявні й проблеми в осередку прав інтелектуальної власності, особливо це помітно в аспектах захисту прав останньої, керуючись галуззю права цивільного законодавства.

Щоб з'ясувати, чому тематика даної роботи окреслює в собі саме недоліки у безпечному функціонуванні такого права, варто порівняти рівень розвитку та захищеності інтелектуальної власності в Україні з іншими державами. Після проведеного аналізу за наданими відомостями звітності Global Innovation Index 2022 року, виконана Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, у черговий раз відобразила втрату позицій розташування України на глобальному рівні, тобто мова йде про 57 місце по всьому світу [1].

Лідерами, а тому й конкурентами, є такі держави, як Швейцарія, США, а також Швеція. Тому устрій функціонування права інтелектуальної власності має бути взірцевим для провадження політики поліпшення цього осередку, звичайно, з урахуванням особливостей українського державного механізму. Негативним для кожного українця є той факт, що, дивлячись крізь призму розвиненості даного права, наша держава поступається російській федерації. Це є вражаючим, з поганої точки зору, адже на розміщення в рейтингу впливає обсяг введених коштів з такого інституту [1]. Взаємозалежність економіки та інтелектуальної власності є цілком виправданою, бо недосконалість останньої гальмує розвиток першої.

Усе ж таки, якщо розглядати динаміку протягом останнього десятиліття, то, наприклад, навесні 2010 року комітет освіти і науки Верховної Ради України опублікував доступні кожному висновки, до яких дійшло певне угруповання міжнародних експертів щодо зайнятого Україною 114-ого місця на світовому рівні за критерієм захищеності права інтелектуальної власності [2].

На думку О. Орлюк, очільниці Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій, слід більш детально розглянути розвинуті галузі, котрі збагачують державну казну. Такі дії зумовлені тим, що автор вбачає потребу у виході на новий рівень конкуренції, як-от: з США та Британією, а не як в даному випадку, тобто з Іраном та Сирією [1]. Повертаючись до прибуткових видів діяльності, є загально відома та досі набираюча популярність сфера ІТ-галузі, оскільки остання належить до творчих сфер. Популярна професія допомагає не лише в економічних питаннях, а й підтримує оборотоздатність та національну безпеку, узагалі, що має неабиякий попит, беручи до уваги діючу в реаліях сьогодення гібридну та інформаційну війни.

Згідно з інформацією, наданої національною асоціацією IT Ukraine, усього за проміжок часу з початку повномасштабного військового вторгнення РФ на територію України та до кінця 2022 року, її розвиток не лише зменшився чи залишився у стані константи, але й зріс на 10 %, тому, у такий спосіб, примножила дохід у державну казну, тобто \$6 млрд як експорт [1].

Для розуміння сутності цього інституту як такого, пропонуємо визначити місце інтелектуальної власності в системі національного законодавства. Дане право – один із видів власності, тому воно доповнює її своїм формальним закріпленням. У наші дні, інтелектуальна власність – інститут цивільного права, регулюється Цивільним кодексом України (далі – ЦК України) книга IV [3]. Важливим до вашої уваги є те, що вищезазначений законодавчий акт не єдиний, адже дане право регулюється відповідними положеннями Конституції України, Кримінального кодексу України, нормативно-правовими актами Митного кодексу України та Господарського кодексу України, а також іншими законодавчими й підзаконними нормативно-правовими актами. В Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, виокремлено Главу 9, котра стосується інтелектуальної власності, тобто зобов'язання досягнення необхідного та ефективного

рівня охорони й захисту права останньої [4]. Отже, спостерігаємо потребу в перейнятті європейських положень задля виключення відмінних приписів вітчизняного законодавства, так як міжнародні договори володіють більшою юридичною силою, аніж українські законодавчі акти.

Маємо розглянути постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року». У змісті цієї постанови закріплено, що перешкодою для України в реалізації інноваційного потенціалу виступає недостатній розвиток механізму захисту прав інтелектуальної власності. Розквіт економіки має відбуватися через впровадження інновацій та цифровізації в кожен осередок суспільного життя [5].

Повертаючись до права інтелектуальної власності як інституту, важливо дослідити останнього стосовно доцільності віднесення його як складника цивільного права, замість окремого виділення у відповідну галузь. На думку В. Дмитренко, дослідження права інтелектуальної власності за умови розгляду останнього крізь призму цивільного права не є тотожним до того, що у такий спосіб даний інститут відображено повною мірою, тобто у сукупному розумінні [6, с. 11]. Безумовно, ми погоджуємось з цією думкою науковця та вбачаємо у важливості виділення інтелектуального права, як окрему сферу.

Нами було помічено те, що в сучасній дійсності великий попит на таке право утвердився в інформаційних осередках. Тому інтелектуальне право пристосовано до широкого використання не лише в фізичному, проте й віртуальному світі. Дані осередки існування були утворенні через вагому частину об'єктів, більшість яких належать до утворених виключно інформаційних сферах діяльності. Про це чітко зазначено в ч. 1 ст. 420 ЦК України, тобто щойно описаними об'єктами є, наприклад, компіляції даних (інакше кажучи, бази даних), комп'ютерні програми, відеограми, фонограми та інші [3]. Вбачаємо, потребу в доданні класифікації об'єктів права інтелектуальної власності за приналежністю до наявності віртуальної чи реальної форм. У цьому випадку мова не йде про недоліки положень, що стосуються інтелектуального права власності, проте варто закріпити класифікацію за даним критерієм принаймні на науково-доктринальному рівні, а не на законодавчому. Усе ж таки, наголошення на неоднорідності об'єктів полегшить вивчення цього питання. Отже, безумовним є тісний зв'язок права інтелектуальної власності з таким правом, як-от: інформаційне чи цифрове право та їм суміжних, адже останнім важливо вирішити питання захисту результатів власної діяльності та охорони від несанкціонованого посягання на них. У такий спосіб, розширення даного права за межі ЦК України сприятиме й зростанню рівня захищеності в галузі, бо вони самовдосконалюватимуться за рахунок покращення один одного.

Наступним етапом розгляду питань є проведення права інтелектуальної власності крізь призму міжнародного досвіду. Розгляд цього складника є важливим з урахуванням виникнення колізій на основі відмінностей тих чи інших положень між вітчизняним законодавством, зокрема ЦК України, та директивної, регламентарної та іншої документації Європейського Союзу, котра наділена законодавчими функцією щодо механізму функціонування права інтелектуальної власності. З цього приводу С. Назаренко, Д. Майстро, П. Перерва висловились стосовно недосконалості конкретного механізму, який захищає інтелектуальну власність [7, с. 192].

Пропонуємо розглянути міжнародний досвід, оскільки для нашої держави важливим є посилення на успішні практики іноземних держав. Як приклад, у 2017 р., коли було припинено діяльність Державної служби інтелектуальної власності, котра виконувала свої обов'язки без належного рівня прозорості, хоча така ознака функціонування є невід'ємною для будь-якого державного утворення. Надалі, у цьому ж році, було започатковано формування єдиного спеціалізованого судового органу, тобто Вищого суду з питань інтелектуальної власності. Його створення зумовлено прагненням покращити ефективність уособленої системи, до компетенції якої належить захист прав безпосередньо.

Вважаємо, що це є певною імплементацією вдалої практики зарубіжних держав. Схожі суди наявні, наприклад, у Японії (в її судовій системі є Вищий суд з інтелектуальної власності), Німеччині (тобто Федеральний патентний суд), а також в інших державах [8]. На жаль, подібний

суд в Україні досі не існує фактично, а лише утворений формально. З історії змін органів державного апарату відомо, що в 2019 р. була почата певна сукупність дій, яка започаткувала практичні заходи для реалізації цього судового органу, інакше кажучи, почалась процедура відбору та створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності, але вона була призупинена через Вищу кваліфікаційну комісію суддів [9]. У 2023 р. даного судового органу все ще не створено, проте впевнено можемо говорити, що його поява вирішить значну частину проблем захисту прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством, оскільки ЦК України є основоположним актом, що вміщує в собі майже всі існуючі положення, котрі стосуються інституту інтелектуальної власності, зокрема, дивлячись крізь призму процесуального аспекту. Окрім цього, вимоги, дотримання яких поставленні ЄС, стосуються прийняття заходів контексту судових реформ, а також підвищення рівня захисту прав інтелектуальної власності. У разі поєднання щойно зазначених вимог – отримаємо потребу в створенні Вищого суду з питань інтелектуальної власності, як одночасне вирішення того чи іншого питання стосовно кожного з поставлених запитів.

Такими вченими, як С. Назаренко, Д. Майстро, П. Перерва, зазначено процесуальний аспект, який є перепорою для права інтелектуальної власності – це порядок судового розгляду спорів з приводу останнього. Отже, зацентровано на недоліку стосовно недостатньої кількості спеціально підготовлених суддів, котрі уповноважені правомірно вирішити спірні питання щодо дотримання прав інтелектуальної власності. Ці твердження містять заклик до утворення більш досконалих правових механізмів [7, с. 192].

Щодо підходів систематизації права інтелектуальної власності, то слушним буде припущення стосовно відмінності вітчизняних поглядів від держав-учасниць ЄС. У якості ілюстрування різниці в підходах, розглянемо законодавчу базу Франції крізь призму документальних приписів, які розкривають інтелектуальне право власності. Ця держава має відмежований від будь-якої з галузей кодекс, котрий стосується виключно розглядуваного нами права, тобто – це Кодекс інтелектуальної власності [11]. Цікавим, порівняно з описаними в даній праці актів, які вміщують в собі приписи, дотичні чи прямо включені в себе положення інтелектуальної власності два певні закони у Польщі – Закон щодо авторського права і суміжних прав [12] та Закон щодо права промислової власності [13]. Виходячи з щойно зазначеного, ми не вбачаємо обов'язкової потреби в повному наслідуванні такої практики, адже створення комплексного, якісного, вичерпного та відмежованого кодифікованого акту є надто складним для практичного втілення. Труднощі змін систематизації в цьому осередку пояснюються надміру великими затратами в підготовці відповідних актів, виникненням широкого переліку проблем, які пов'язані з охопленням переважної частини висококваліфікованих працівників, втратою великого проміжку часу та наявністю воєнного стану. На нашу думку, такі зміни є не на часі, дивлячись на розгорнуті події повномасштабного вторгнення, однак доречним буде вдосконалення приписів цивільного законодавства, що більш очевидно закріплять відмежування інтелектуального права власності від інших, суміжних до нього, а також доведення до впровадження процесуальних аспектів, у тому числі й порядку діяльності Вищого суду з питань інтелектуальної власності, проте, безумовно, після приведення цього судового органу у дійсне функціонування, як елемента судової системи України.

Висновки. Інститут права інтелектуальної власності є невід'ємною частиною ЦК України, зміст та сутність якого формально закріплюється в книзі IV. Дієве та законодавчо врегульоване право інтелектуальної власності допомагають державі розвивати власну економіку. Однією з вимог для вступу в ЄС є належний захист права інтелектуальної власності. На нашу думку доцільно

додати класифікацію в описі об'єктів права інтелектуальної власності за приналежністю до наявності віртуальної чи реальної форм, також є необхідність у винесенні інтелектуального права власності як окремого кодифікованого акту.

Щодо процесуального аспекту, то мова йшла про втілення у життя нового судового органу – Вищого суду з питань інтелектуальної власності, та порядок його діяльності

безпосередньо. Більш того, було зацентровано уваго на порядку розгляду спорів стосовно права інтелектуальної власності через недостатню кількість уповноважених і висококваліфікованих суддів на вирішення справ такого характеру.

Список використаних джерел

1. Орлюк О. Інтелектуальна власність: українські розробники втрачають кошти за використання своїх винаходів за кордоном. *Mind.ua*. 2023. URL: <https://cutt.ly/SwG99jHb>
2. Солонина Є. Проблеми інтелектуальної власності – камінь спотикання для економіки. *Радіо Свобода*. 2010. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/2017644.html>
3. Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. ст.356
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода про Асоціацію № 984_011 від 27.06.2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 984_011.
5. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України № 179 від 03.03.2021 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2021. № 179.
6. Дмитренко В. Систематизація законодавства України у сфері інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2023. № 4-5. С. 9-19.
7. Назаренко С. М., Майстро Д. С., Перерва П. Г. Сучасні проблеми захисту прав інтелектуальної власності в Україні. Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри: матеріали 6-ї Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності, 27 вересня 2018 р. Київ: Інтерсервіс. 2018. С. 190-194.
8. Ангел Є. Непотрібна інтелектуальна власність: де і чому гальмує Україна. *Європейська правда*. 2018. URL: <https://cutt.ly/2wG94zNM>
9. Князев В. Голова В. Необхідно створювати Вищий суд з питань інтелектуальної власності. *Укрінформ – актуальні новини України та світу*. 2022. URL: <https://cutt.ly/wwG942EC>
10. Protecting intellectual property rights in the EU. European Court of Auditors. 2020. 13 p. URL: <https://cutt.ly/LwG97f1X>
11. Code de la propriété intellectuelle: Version au 01 juin 2023. En vigueur depuis le 03 juillet 1992. URL: <https://cutt.ly/RwG97DPs>
12. O prawie autorskim i prawach pokrewnych: Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Dz. U. 1994 Nr 24 poz. 83. URL: <https://cutt.ly/PwG95tFg>
13. Prawo własności przemysłowej: Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Dz. U. 2001 Nr 49 poz. 508. URL: <https://cutt.ly/awG96lfo>

PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS UNDER THE CIVIL LAW OF UKRAINE: MATERIAL AND PROCEDURAL ASPECTS

Yevheniia V. Lytvynenko, PhD in 081 Law, Trainee Lecturer at the Department of Criminal Law and Procedure of the Institute of Law, Sumy State University (Ukraine).

E-mail: e.lytvynenko@yur.sumdu.edu.ua

Kateryna D. Yanishevskaya, Candidate of Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Criminal Law and Procedure of the Institute of Law of Sumy State University (Ukraine).

E-mail: k.yanishevskaya@yur.sumdu.edu.ua

Svitlana S. Leleka, higher education at the Educational and Scientific Institute of Law, Sumy State University (Ukraine).

E-mail: lelekasvetlana32@gmail.com

DOI: 10.32342/2709-6408-2024-1-8-5

Key words: *High Court of Intellectual Property, codification, international experience, intellectual property law, problems of protection, Civil Code of Ukraine.*

In the current realities of Ukraine, the study of the problem of intellectual property rights protection under the civil legislation of Ukraine, with a focus on the latter through the prism of material and procedural aspects, is relevant and urgent. The vast majority of Ukrainians are involved in the intellectual property sector and are put off by its low level of protection. Moreover, foreign investors are also concerned about this issue, which, as a result, reduces the volume of foreign investment. Solving the problems of protection of intellectual property rights contributes to ensuring stability at the national level, which is important in everyday life, and especially during martial law. The author analyses that the issue of regulatory regulation of intellectual property rights protection is paid attention to not only in Ukraine, but also in other countries of the world, where the codification processes have certain differences, but in national legislation it is less distinguished than, for example, in the EU Member States. The latter, in this way, prove its importance in the context of profit. Undoubtedly, the national institution has both positive and negative features, and as a result, the negative aspects have been identified as prevailing, but, given the comparison of this institution through the prism of time, its effectiveness can be traced to a certain extent. Thus, taking into account Russia's destructive actions, intellectual property law can be characterized as capable of withstanding great pressure. The author focuses on the delineation of related rights and improvement of the classification of the law in question in order to exclude false identifications between the latter. The author identifies the establishment of the High Court of Intellectual Property as an urgent need to improve the level of protection by creating a specific judicial body that will be better equipped to resolve relevant disputes. In addition, the author examines the need to encourage judges to improve their competence in this area. The author concludes that the national institution of intellectual property law needs to adopt the best foreign practices, but without completely eradicating Ukrainian legislative peculiarities. This generalization is made due to the doctrinal impossibility of removing long-term developments based on the differences of Ukrainian society, and therefore it is inappropriate to apply exclusively general legal structures.

References

1. Orliuk, O. (2023). *Intelektualna vlasnist: ukraïnski rozrobnyky vtrachaiut koshty za vykorystannia svoikh vynakhodiv za kordonom* [Intellectual property: Ukrainian developers lose money for using their inventions abroad]. Mind.ua. Available at: <https://cutt.ly/SwG99jHb>
2. Solonyna, Ye. (2010). *Problemy intelektualnoi vlasnosti – kamin spotykannia dlia ekonomiky* [Intellectual property problems are a stumbling block for the economy]. *Radio Svoboda* [Radio Liberty]. Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/2017644.html>
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine “Civil Code of Ukraine”. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, vol. 40-44, p. 356.
4. Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand (2014). Association Agreement. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine.
5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), “Resolution “On approval of the National Economic Strategy for the period up to 2030 (2021). Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, vol. 179.
6. Dmytrenko, V. (2023). *Systematyzatsiia zakonodavstva Ukrainy u sferi intelektualnoi vlasnosti*. [Systematisation of Ukrainian legislation in the field of intellectual property]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti* [Theory and practice of intellectual property], no. 4-5, pp. 9-19.
7. Nazarenko, S.M., Maistro, D.S., Pererva, P.H. (2018). *Suchasni problemy zakhystu prav intelektualnoi vlasnosti v Ukraini. Zakonodavstvo Ukrainy u sferi intelektualnoi vlasnosti ta yoho pravozastosuvannia: natsionalni, yevropeïski ta mizhnarodni vymiry* [Modern problems of protection of intellectual property rights in Ukraine. Legislation of Ukraine in the field of intellectual property and

its enforcement: national, European and international dimensions]. *Materialy 6-yi Vseukr. nauk.-prakt. konf. molodykh vchenykh ta studentiv z problem intelektualnoi vlasnosti* [Materials of the 6th All-Ukrainian scientific and practical conference of young scientists and students on intellectual property]. Kyiv, pp. 190-194.

8. Anhel, Ye. (2018). *Nepotribna intelektualna vlasnist: de i chomu halmuie Ukraina* [Unnecessary intellectual property: where and why Ukraine is slowing down]. *Yevropeiska pravda* [European Pravda]. Available at: <https://cutt.ly/2wG94zNM>.

9. Kniaziev, V. Holova, V. (2022). *Neobkhidno stvoriuvaty Vyshchyi sud z pytan intelektualnoi vlasnosti* [It is necessary to create the Supreme Court on Intellectual Property]. *Ukrinform - aktualni novyny Ukrainy ta svitu* [Ukrinform - current news of Ukraine and the world]. Available at: <https://cutt.ly/wwG942EC>.

10. Protecting intellectual property rights in the EU (2020). European Court of Auditors. 13 p. Available at: <https://cutt.ly/LwG97f1X>

11. Intellectual Property Code (1992): Version as at 01 June 2023. In force since 03 July 1992. Available at: <https://cutt.ly/RwG97DPs>

12. On Copyright and Related Rights (1994): Act of 4 February 1994 Dz. U. №. 24 item 83. Available at: <https://cutt.ly/PwG95tFg>

13. Industrial Property Law (2001): Act of 30 June 2000 Dz. U. № 49 item 508. URL: <https://cutt.ly/awG96lfo>

Одержано 19.06.2024.